

Corruption and Income Inequality in Society: A Cross-Country Review

Supachet Chansarn

Ph.D. (Demography), Assistant Professor,
School of Economics, Bangkok University

E-mail: supachet.c@bu.ac.th

Abstract

Corruption, one of the serious problems, has long been regarded to hinder nations' economic growth and social development, especially the eradication of the disparity in society as measured by income inequality of people. This article aims to present problems regarding corruption and income inequality including the relationship between corruption and income inequality at both at national and international levels. The study shows that lower-middle income and low income countries have a very high rate of corruption, whereas all high-income countries have the low rate of corruption. In terms of income inequality, the findings reveal that the income inequality appears to be a very serious issue in lower-middle income and upper-middle income countries, whereas high income countries and some transition economies are found to have low income inequality. Additionally, the corruption is found to have the positive link to the income inequality. Moreover, compared to

upper-middle income and high income countries, Thailand, as an upper-middle income country, still has high rate of corruption and high income inequality.

Keywords: Corruption, Economic and Social Development, Income Inequality

การคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ในสังคม: การพิจารณาระหว่างประเทศ

ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น

Ph.D. (Demography) ผู้ช่วยศาสตราจารย์,

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

E-mail: supachet.c@bu.ac.th

บทคัดย่อ

การคอร์รัปชันถือเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่ขัดขวางกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดความไม่ความเท่าเทียมกันในสังคมซึ่งวัดโดยความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของคนในสังคม บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอประเด็นปัญหาการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ รวมทั้งนำเสนอความเชื่อมโยงของการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ทั้งในระดับนานาชาติและในประเทศไทย ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการคอร์รัปชันมีความรุนแรงเป็นอย่างมากในประเทศที่มีรายได้ปานกลางก่อนไปทางต่ำและประเทศที่มีรายได้ต่ำ ในขณะที่ประเทศที่มีรายได้สูงทุกประเทศล้วนมีปัญหาการคอร์รัปชันในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ พบว่า ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้มีความรุนแรงเป็นอย่างมากใน 3 กลุ่มประเทศ ได้แก่ ประเทศที่มีรายได้ปานกลางก่อนไปทางสูง ประเทศที่มีรายได้ปานกลางก่อนไปทางต่ำ และประเทศที่มีรายได้ต่ำ ในขณะที่ประเทศที่มีรายได้สูงและประเทศที่มีการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจ

บางประเทศ มีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในระดับต่ำ นอกจากนี้พบว่า การคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์ในทางเชิงบวกกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้ และประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงยังถือได้ว่ายังมีปัญหาการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในระดับที่ค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงและประเทศที่มีรายได้สูงอื่นๆ

คำสำคัญ: การคอร์รัปชัน, การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม, ความเหลื่อมล้ำทางรายได้

ความนำ

ความอยู่ดีมีสุข (Well-Being) ของประชาชนถือเป็นเป้าหมายหลักในการบริหารของภาครัฐในทุกประเทศซึ่งการที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น ภาครัฐจำเป็นต้องสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศให้ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่จำเป็นต่อการสร้างที่อยู่ดีมีสุขให้แก่ประชาชนในประเทศเกี่ยวข้องกับ การพัฒนาหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การสร้างเสถียรภาพทางการเงินและการคลัง การยกระดับความสามารถในการพึ่งพาตนเองของประเทศ รวมทั้ง การสร้างความเท่าเทียมกันทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในประเทศ (Nafziger, 2006) โดยในบรรดาเป้าหมายของการพัฒนาหลายด้านที่กล่าวมา การสร้างความเท่าเทียมกันในสังคมหรืออีกนัยหนึ่งคือการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ถือเป็นเป้าหมายที่ได้รับความสำคัญและมีการศึกษาอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องในลำดับต้น เนื่องจากเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางสังคม ซึ่งเกื้อหนุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพต่อไป

ความเหลื่อมล้ำทางรายได้เป็นมิติหนึ่งของความเหลื่อมล้ำในสังคมที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความเหลื่อมล้ำทางรายได้ถือเป็นความยากจนเชิงสัมพัทธ์ ซึ่งหมายถึง การที่รายได้รวมของประเทศถูกจัดสรรไปยังประชาชนกลุ่มต่างๆ ในประเทศอย่างไม่เป็นธรรม นั่นคือ การที่รายได้ไปกระจุกตัวอยู่ที่ประชาชนเพียงบางกลุ่มหรือประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักเป็นกลุ่มผู้ที่มีรายได้สูง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546) โดยจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปัญหาความยากจนในสังคมที่ความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกับกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่ำ (เนื่องจากทำให้เกิดรู้สึกยากจนเมื่อเปรียบเทียบกับคนที่มีรายได้มากกว่า) ทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นทางสังคม ความแตกแยกในสังคม และปัญหาสังคมนานัปการตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้นั่นเอง จากความสำคัญของ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในสังคมดังที่กล่าวมา ทำให้มีงานวิจัยจำนวนมากที่มุ่งศึกษาความเหลื่อมล้ำทางรายได้เพื่อวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางแก้ไข เช่น Whalley and Yue (2006), Wheeler and La Jeunesse (2006 และ 2007), Cunha and Heckman (2007) อติศรี อิศรางกูร ณ อยุธยา (2550) และ ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น (2552)

อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของคนในสังคม เป็นสิ่งที่ทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคอยู่หลายประการ หนึ่งในนั้นคือ การคอร์รัปชัน ทั้งนี้ ได้มีงานวิจัยจำนวนมากที่ทำการศึกษ และได้ค้นพบว่า การคอร์รัปชันเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลในเชิงลบต่อการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ กล่าวคือ ปัญหาการคอร์รัปชันมีแนวโน้มที่จะทำให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น นั่นเอง (Gupta et al., 1998; Lee et al., 2000; Gyimah-Brempong, 2002; Dincer and Gunalp; 2008; Akram et al., 2011; Mehrara et al., 2011) จากสาเหตุดังกล่าว บทความเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนประเด็นปัญหาการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ รวมทั้งนำเสนอความเชื่อมโยงของการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ทั้งในระดับนานาชาติและในประเทศไทย โดยในหัวข้อต่อไปจะเป็นการนำเสนอความหมายของการคอร์รัปชัน วิธีการวัด และสถานการณ์ของการคอร์รัปชันในระดับนานาชาติ ความหมาย วิธีการวัด และสถานการณ์ของความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในระดับนานาชาติ ความเชื่อมโยงของการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในระดับนานาชาติ ความเชื่อมโยงของการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศไทย และนำเสนอบทสรุปเป็นหัวข้อสุดท้าย

การคอร์รัปชัน

World Bank ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์การคอร์รัปชันภายใต้โครงการ Worldwide Governance Indicators (WGI) ซึ่งดำเนินการศึกษาโดย Kaufmann, Kraay และ Mastruzzi ภายใต้โครงการดังกล่าวได้มี

การวิเคราะห์และสร้างตัวบ่งชี้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวม 213 ประเทศ ระหว่างปี ค.ศ.1996 – 2009 โดยการควบคุมการคอร์รัปชัน (Control of Corruption) เป็นหนึ่งในหกมิติทางด้านธรรมาภิบาลที่ทำการศึกษาร่วมกับเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น (Voice and Accountability) ความมีเสถียรภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/ Terrorism) ความมีประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Effectiveness) คุณภาพในการควบคุม (Regulatory Quality) และการบังคับใช้กฎหมาย (Rule of Law) (Kaufmann et al., 2010) ทั้งนี้ โครงการ WGI 1 ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การคอร์รัปชัน (Corruption) หมายถึง การใช้อำนาจของภาครัฐเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่ภาคเอกชนทั้งทางตรงและทางอ้อม” ดังนั้น การควบคุมการคอร์รัปชันในที่นี้จึงหมายถึงความสามารถของภาครัฐในการควบคุมไม่ให้เกิดการคอร์รัปชันในประเทศนั่นเอง

การควบคุมการคอร์รัปชันในโครงการ WGI ถูกวัดอยู่ในรูปของคะแนน ซึ่งเป็นค่ามาตรฐาน (Standard Value) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง -2.5 ถึง 2.5 โดยหากมีคะแนนต่ำจะหมายถึงมีความสามารถในการควบคุมการคอร์รัปชันต่ำ หรืออีกนัยหนึ่งคือ มีการคอร์รัปชันเกิดขึ้นในประเทศในระดับสูงนั่นเอง นอกจากนี้ โครงการ WGI ยังได้คำนวณค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ของคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันดังกล่าว ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 100 โดยเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ต่ำจะหมายถึงการคอร์รัปชันในระดับสูงนั่นเอง¹ ทั้งนี้ คะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันของประเทศที่มีปัญหาการคอร์รัปชันต่ำที่สุดและสูงที่สุด 10 อันดับแรกแสดงดังปรากฏในตารางที่ 1 ซึ่งจากตารางดังกล่าวพบว่า ประเทศที่มีปัญหาการคอร์รัปชันต่ำที่สุด 10 ประเทศแรก ล้วนเป็น

¹ คะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันดังกล่าวแสดงความสามารถเชิงเปรียบเทียบของภาครัฐในประเทศต่างๆ ในการควบคุมไม่ให้เกิดการคอร์รัปชันในประเทศเท่านั้น โดยประเทศที่มีคะแนนสูงกว่าจะถือว่ามีความสามารถในการควบคุมไม่ให้เกิดการคอร์รัปชันได้ดีกว่าประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า ทั้งนี้ ไม่ได้มีการนำเอาคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันมาแบ่งกลุ่มประเทศตามระดับการคอร์รัปชัน (ระดับสูง ปานกลาง หรือต่ำ) แต่อย่างใด

ประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูง มีคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันอยู่ระหว่าง 1.543 ถึง 2.464 และมีค่าเปอร์เซ็นต์ไทม์สูงกว่า 90 ทั้งสิ้น โดยประเทศที่มีคะแนนสูงสุด นั่นคือ มีปัญหาการคอร์รัปชันต่ำที่สุด ได้แก่ ประเทศฟินแลนด์ ตามมาด้วยประเทศสวีเดน สวิสเซอร์แลนด์ และนอร์เวย์ ตามลำดับ

ในทางตรงกันข้าม พบว่าประเทศที่มีปัญหาการคอร์รัปชันสูงที่สุดล้วนเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางก่อนไปทางข้างต่ำและประเทศที่มีรายได้ต่ำทั้งสิ้น จากตารางที่ 1 พบว่าประเทศที่มีปัญหาการคอร์รัปชันสูงที่สุด ได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน ซึ่งมีคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันเพียง -1.545 อยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทม์ที่ 1.62 ตามมาด้วยประเทศอิรัก เฮติ คองโก และแองโกลา ตามลำดับ ทั้งนี้จะเห็นว่าประเทศที่มีปัญหาการคอร์รัปชันสูงที่สุด 10 อันดับแรกนี้มีคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันอยู่ระหว่าง -1.545 ถึง -1.112 ซึ่งถือว่าต่ำมาก จากสถิติที่แสดงในตารางที่ 1 บอกเป็นนัยว่าประเทศยากจนมีแนวโน้มที่จะเกิดการคอร์รัปชันสูงและมีธรรมาภิบาลของภาครัฐในระดับต่ำ ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วมีศักยภาพสูงในการควบคุมและบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาธรรมาภิบาลของภาครัฐ ทำให้เกิดการคอร์รัปชันต่ำนั่นเอง

เมื่อพิจารณาเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา ได้แก่ ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทั้งก่อนไปทางข้างสูงและก่อนไปทางข้างต่ำ พบว่า ประเทศชิลี ซึ่งเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางก่อนไปทางข้างสูงมีปัญหาการคอร์รัปชันต่ำสุด โดยมีคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันเท่ากับ 1.415 อยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทม์ที่ 90.55 ตามมาด้วยประเทศอูรุกวัย ภูฏาน คอสตาริกา และเคปเวิร์ด ตามลำดับ (ดูตาราง 2) ทั้งนี้ จะเห็นว่าประเทศกำลังพัฒนาที่มีปัญหาการคอร์รัปชันต่ำที่สุด 10 อันดับแรก ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางก่อนไปทางข้างสูง ยกเว้น ประเทศภูฏานและเคป เวิร์ด ในทางตรงกันข้าม พบว่า 9 ใน 10 ประเทศกำลังพัฒนาที่มีปัญหาการคอร์รัปชันสูง

ตาราง 1 ประเทศที่มีปัญหาการคอร์รัปชันต่ำที่สุดและสูงที่สุด 10 อันดับแรก

อันดับ	ประเทศ	คะแนนการควบคุมการคอร์รัปชัน	อันดับ	ประเทศ	คะแนนการควบคุมการคอร์รัปชัน
1	ฟินแลนด์ (1)	2.464 (99.68)	120	ไนจีเรีย (3)	-1.112 (10.89)
2	สวีเดน (1)	2.238 (97.89)	121	ลาว (3)	-1.164 (9.73)
3	สวีเดน (1)	2.115 (96.49)	122	บังกลาเทศ (4)	-1.201 (8.41)
4	นอร์เวย์ (1)	2.054 (95.68)	123	ชวาต (4)	-1.227 (9.09)
5	ออสเตรเลีย (1)	2.011 (95.30)	124	ปารากวัย (3)	-1.244 (7.91)
6	แคนาดา (1)	2.008 (94.92)	125	แองโกลา (3)	-1.321 (5.19)
7	ลักเซมเบิร์ก (1)	1.929 (94.11)	126	คองโก (4)	-1.376 (3.73)
8	เยอรมนี (1)	1.857 (93.19)	127	เฮติ (4)	-1.415 (4.04)
9	ไอร์แลนด์ (1)	1.572 (91.35)	128	อิรัก (3)	-1.456 (2.65)
10	สหรัฐอเมริกา (1)	1.543 (90.07)	129	อัฟกานิสถาน (4)	-1.545 (1.62)

ที่มา: Kaufmann et al. (2010)

หมายเหตุ: 1. คะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันอยู่ในรูปของค่ามาตรฐาน (Standard Value) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง -2.5 ถึง 2.5

2. ตัวเลขในวงเล็บหลังคะแนนคือค่าเปอร์เซ็นต์ที่ใกล้ของคะแนน

3. คะแนนการควบคุมการคอร์รัปชัน รวมทั้งค่าเปอร์เซ็นต์ที่ใกล้ของคะแนน ดังที่ปรากฏในตารางเป็นค่าเฉลี่ยระหว่างปี ค.ศ.2000 – 2009

4. ตัวเลขในวงเล็บหลังชื่อประเทศคือกลุ่มประเทศตามการแบ่งของ World Bank (2011) โดย (1) คือประเทศที่มีรายได้สูง (High Income Countries) (2) คือประเทศที่มีรายได้ปานกลางก่อนไปทางข้างสูง (Upper-Middle Income Countries) (3) คือประเทศที่มีรายได้ปานกลางก่อนไปทางข้างต่ำ

(Lower-Middle Income Countries) และ (4) คือประเทศที่มีรายได้ต่ำ (Low Income Countries)

5. ประเทศที่มีรายได้สูงมีรายได้ประชาชาติต่อบุคคลตั้งแต่ 12,276 ดอลลาร์ขึ้นไป ประเทศที่มีรายได้ปานกลางก่อนไปทางข้างสูงมีรายได้ประชาชาติต่อบุคคล 3,976 – 12,275 ดอลลาร์ ประเทศที่มีรายได้ปานกลางก่อนไปทางข้างต่ำมีรายได้ประชาชาติต่อบุคคล 1,006 – 3,975 ดอลลาร์ และประเทศที่มีรายได้ต่ำมีรายได้ประชาชาติต่อบุคคลไม่เกิน 1,005 ดอลลาร์ (World Bank, 2011)

ที่สุด 10 อันดับแรก ล้วนเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางก่อนไปทางข้างต่ำ ยกเว้น ประเทศอาร์เจนตินา จีน โดยประเทศอิรักมีปัญหาการคอร์รัปชันสูงที่สุด ตามมาด้วยประเทศแองโกลา ปารากวัย ลาว และไนจีเรีย ตามลำดับ

ความเหลื่อมล้ำทางรายได้

ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ (Income Inequality) หมายถึง การที่รายได้รวมของประเทศถูกจัดสรรไปยังประชาชนกลุ่มต่างๆ ในประเทศอย่างไม่เป็นธรรม นั่นคือ การที่รายได้ไปกระจุกตัวอยู่ที่ประชาชนเพียงบางกลุ่มหรือประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้นซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักเป็นกลุ่มผู้ที่มีรายได้สูง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546) ทั้งนี้ การวัดความเหลื่อมล้ำทางรายได้สามารถทำได้หลายวิธี เช่น วัดโดยค่าความแปรปรวนของรายได้ วัดโดยดัชนี Theil วัดโดยค่าอัตราส่วนของรายได้และรายจ่ายของประชากรแต่ละกลุ่ม และวัดโดยดัชนีจินี (ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น, 2552) โดยดัชนีจินี (Gini Index) ถือเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เห็นได้จากการที่สหประชาชาตินำไปใช้วัดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศต่างๆ ในรายงานการพัฒนามนุษย์ (Human Development Report) ซึ่งดำเนินการโดย United Nations Development Program (UNDP) (UNDP, 2011) ดัชนีจินีมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 100 โดยหากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่ามีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ต่ำ และหากมีค่าเข้า 100 แสดงว่ามีความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูง

ตาราง 2 การคอร์รัปชันในประเทศกำลังพัฒนา

อันดับ	ประเทศ	คะแนนการควบคุมการคอร์รัปชัน	อันดับ	ประเทศ	คะแนนการควบคุมการคอร์รัปชัน
11	ชิลี (2)	1.415(90.55)	109	แคเมอรูน (3)	-1.005 (13.98)
14	อุรุกวัย (2)	0.975(81.24)	110	สาธารณรัฐคองโก (3)	-1.016 (13.96)
19	ภูฏาน (3)	0.673 (73.85)	111	อุซเบกิสถาน (3)	-1.017 (13.95)
21	คอสตาริกา (2)	0.503 (70.93)	113	อาร์เจนตินา (2)	-1.032 (12.64)
22	เคป เวกอร์ด (3)	0.488 (69.57)	114	โกตดิวัวร์ (3)	-1.043 (14.17)
24	แอฟริกาใต้ (2)	0.367 (67.55)	120	ไนจีเรีย (3)	-1.112 (10.89)
27	เชชเชิลด์ (2)	0.254 (64.02)	121	ลาว (3)	-1.164 (9.73)
28	มาเลเซีย (2)	0.248 (64.58)	124	ปารากวัย (3)	-1.244 (7.91)
29	จอร์แดน (2)	0.238 (64.56)	125	แองโกลา (3)	-1.321 (5.19)
30	ลิธัวเนีย (2)	0.148 (61.48)	128	อิรัก (3)	-1.456 (2.65)

ที่มา: Kaufmann et al. (2010)

หมายเหตุ: ประเทศกำลังพัฒนาในที่นี้หมายถึงประเทศที่มีรายได้ปานกลางตอนไปทางข้างต่ำ (Lower-Middle Income Countries) และประเทศที่มีรายได้ปานกลางตอนไปทางข้างสูง (Upper-Middle Income Countries) ตามการแบ่งของ World Bank (2011) เท่านั้น

เมื่อพิจารณาจากตาราง 2 ซึ่งนำเสนอประเทศที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ต่ำที่สุดและสูงที่สุด 10 อันดับแรกพบว่า 3 อันดับแรกล้วนเป็นประเทศรัฐสวัสดิการ (Welfare State) ทั้งสิ้น ทั้งนี้ ประเทศสวีเดนมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ต่ำที่สุด โดยมีค่าดัชนีจีดีพีเพียง 25 และมีอัตราส่วนของรายได้ของกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่รวยที่สุด ต่อรายได้ของกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่จนที่สุดเพียง 4.02 ตามมาด้วยประเทศนอร์เวย์และฟินแลนด์ อย่างไรก็ตาม พบว่า 5 ใน 10 ประเทศที่มีค่าดัชนีจีดีพีต่ำที่สุดนั้นล้วนเป็นประเทศที่มีการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจ (Transition Economies)² ในทวีปยุโรปทั้งสิ้น ได้แก่ ประเทศยูเครน เซอร์เบีย ฮังการี เบลารุส และอาร์เซอร์ไบจัน ลักษณะดังกล่าวบ่งชี้ว่ากลไกตลาดและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) น่าจะเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลเสียต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศ ทั้งนี้ ประเทศเยอรมนีและออสเตรียเป็นสองประเทศทุนนิยมที่มีค่าดัชนีจีดีพีต่ำสุด 10 อันดับแรก สาเหตุน่าจะมาจากการที่ทั้งสองประเทศสามารถให้ภาษีในอัตราสูงทั้งภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อมเพื่อกระจายรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

สำหรับประเทศที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้รุนแรงมากที่สุด 10 อันดับแรก พบว่าส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้ปานกลาง โดยมีเพียงประเทศเฮติและโคโมโรสเท่านั้นที่เป็นประเทศที่มีรายได้ต่ำทั้งนี้พบว่าประเทศโคโมโรสมีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูงที่สุด โดยมีค่าดัชนีจีดีพีสูงถึง 64.30 ในขณะที่กลุ่มคนร้อยละ 20 ที่รวยที่สุดมีรายได้คิดเป็น 26.67 เท่าของกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่จนที่สุด สำหรับประเทศที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูงเป็นอันดับที่สองได้แก่ ประเทศแอฟริกาใต้ ตามมาด้วยประเทศไมโครนีเชีย เฮติ และแองโกลา ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่า 5 ใน 10 ประเทศที่มีค่าดัชนีจีดีพีสูงสุดดังปรากฏในตารางที่ 3 ล้วนเป็น

² ประเทศที่มีการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจ (Transition Economies) หมายถึง ประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจากการวางแผนจากส่วนกลาง (Centrally Planned Economies) เป็นระบบเศรษฐกิจที่อาศัยกลไกตลาด (Market Mechanism) (IMF, 2000)

ตาราง 3 ประเทศที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้น้อยที่สุดและมากที่สุด 10 อันดับแรก

อันดับ	ประเทศ	ดัชนีจีดีพี	อัตราส่วนรายได้	อันดับ	ประเทศ	ดัชนีจีดีพี	อัตราส่วนรายได้
1	สวีเดน (1)	25.00	4.02	120	ปานามา (2)	55.29	21.75
2	นอร์เวย์ (1)	25.79	3.88	121	ฮอนดูรัส (3)	56.10	22.87
3	ฟินแลนด์ (1)	26.88	3.81	122	บราซิล (2)	56.62	20.36
4	ยูเครน (3)	28.00	4.10	123	โบลิเวีย (3)	57.73	29.34
5	เซอร์เบีย (2)	28.16	4.13	124	โคลัมเบีย (2)	58.27	23.56
6	เยอรมนี (1)	28.31	4.33	125	แองโกลา (3)	58.64	30.93
7	ฮังการี (1)	28.46	4.16	126	เฮติ (4)	59.50	24.89
8	เบลารุส (2)	28.68	4.30	127	ไมโครนีเชีย (3)	61.10	40.24
9	อาเซอร์ไบจาน (2)	29.01	4.06	128	แอฟริกาใต้ (2)	62.59	24.48
10	ออสเตรีย (1)	29.15	4.41	129	โตโมรอส (4)	64.30	26.67

ที่มา: World Bank (2011)

หมายเหตุ: 1. อัตราส่วนรายได้ในที่นี้คืออัตราส่วนของรายได้ของกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่รวยที่สุด ต่อรายได้ของกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่จนที่สุด

2. ดัชนีจีดีพีและอัตราส่วนรายได้ที่ปรากฏในตารางเป็นค่าเฉลี่ยระหว่างปี ค.ศ.2000 – 2009

3. ตัวเลขในวงเล็บหลังชื่อประเทศคือกลุ่มประเทศตามการแบ่งของ World Bank (2011) โดย (1) คือประเทศที่มีรายได้สูง (High Income Countries) (2) คือประเทศที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง (Upper-Middle Income Countries) (3) คือประเทศที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ (Lower-Middle Income Countries) และ (4) คือประเทศที่มีรายได้ต่ำ (Low Income Countries)

ประเทศที่อยู่ในแถบแคริบเบียนและอเมริกาใต้ทั้งสิ้น ได้แก่ ปานามา ฮอนดูรัส บราซิล โบลิเวีย และโคลัมเบีย

เมื่อพิจารณาเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา พบว่า ประเทศที่มีค่าดัชนีจีดีพีต่ำที่สุด 10 อันดับแรก ซึ่งหมายถึงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ต่ำที่สุด ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจ โดยมีจำนวน 7 ประเทศ (ดูตาราง 4) ในขณะที่ประเทศอิรักเป็นประเทศที่มีระบบการปกครองแบบเผด็จการ ลักษณะดังกล่าวสนับสนุนข้อสันนิษฐานข้างต้นที่กล่าวว่าการกีดตลาตและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาประเทศกำลังพัฒนาที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูงที่สุด 10 ประเทศ พบว่า ประเทศที่มีปัญหาสูงที่สุดคือประเทศแอฟริกาใต้ โดยมีค่าดัชนีจีดีพีสูงถึง 62.59 ในขณะที่กลุ่มคนร้อยละ 20 ที่รวยที่สุดมีรายได้คิดเป็น 24.48 เท่าของกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่จนที่สุด สาเหตุเนื่องจากความประเทศแอฟริกาใต้เป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงในแถบแอฟริกาตอนใต้ซาราซึ่งมีความเหลื่อมล้ำทางเชื้อชาติสูง โดยคนผิวขาวที่มีจำนวนน้อยเป็นผู้มีอำนาจและมีรายได้สูงมาก ในขณะที่คนผิวสีซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของประเทศกลับมีรายได้ต่ำมากนั่นเอง (Robinson, 2002; Morival, 2011) นอกจากนี้จะเห็นว่า 7 ใน 10 ประเทศที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูงที่สุดล้วนเป็นประเทศที่อยู่ในแถบแคริบเบียนและอเมริกาใต้ทั้งสิ้น

การคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้

เมื่อนำเอาคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันและดัชนีจีดีพีของประเทศตัวอย่างจำนวน 12 ประเทศมาสร้างแผนภาพการกระจายดังปรากฏในรูป 1 จะเห็นได้ว่าคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันและดัชนีจีดีพีมีความสัมพันธ์กันในเชิงลบ หรืออีกนัยหนึ่งคือการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกนั่นเอง ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า

ตาราง 4 ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศกำลังพัฒนา

อันดับ	ประเทศ	ดัชนีจีพี	อัตราส่วนรายได้	อันดับ	ประเทศ	ดัชนีจีพี	อัตราส่วนรายได้
4	ยูเครน (3)	28.00	4.10	118	กัวเตมาลา (3)	54.71	17.84
5	เซอร์เบีย (2)	28.16	4.13	119	เอกวาดอร์ (2)	54.78	16.90
8	เบลารุส (2)	28.68	4.30	120	ปานามา (2)	55.29	21.75
9	อาเซอร์ไบจาน (2)	29.01	4.06	121	ฮอนดูรัส (3)	56.10	22.87
13	มอนเตเนโกร (2)	29.99	4.56	122	บราซิล (2)	56.62	20.36
16	อิรัก (3)	30.86	4.58	123	โบลีเวีย (3)	57.73	29.34
18	โรมาเนีย (2)	30.99	4.84	124	โคลัมเบีย (2)	58.27	23.56
20	ปากีสถาน (3)	31.44	4.46	125	แองโกลา (3)	58.64	30.93
21	แอลบาเนีย (2)	31.70	4.85	127	ไมโครนีเชีย (3)	61.10	40.24
22	อียิปต์ (3)	32.45	4.67	128	แอฟริกาใต้ (2)	62.59	24.48

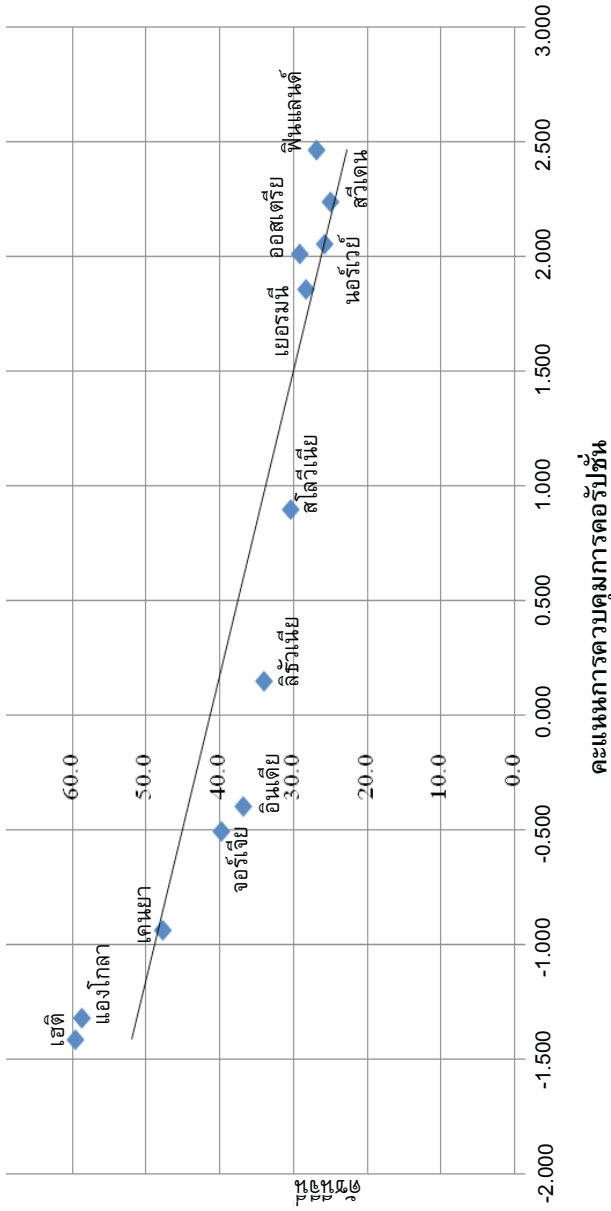
ที่มา: World Bank (2011)

ประเทศที่มีปัญหาการคอร์รัปชันในระดับต่ำมีแนวโน้มที่จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชาชนในประเทศได้ดีกว่าประเทศที่มีปัญหาการคอร์รัปชันในระดับสูง นั่นคือ การคอร์รัปชันเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเท่าเทียมกันในการกระจายรายได้นั่นเอง จากรูป 1 พบว่า ประเทศที่มีคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันสูง ซึ่งแสดงว่ามีการคอร์รัปชันในระดับต่ำ ได้แก่ ประเทศฟินแลนด์ สวีเดน นอร์เวย์ ออสเตรเลีย และเยอรมนี ล้วนมีปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในระดับต่ำทั้งสิ้น โดยจะเห็นว่าดัชนีจีดีพีของทั้ง 5 ประเทศดังกล่าวล้วนมีค่าต่ำกว่า 30 ซึ่งถือว่ามีค่าต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศส่วนใหญ่ในโลก อย่างไรก็ตาม เมื่อประเทศมีปัญหาการคอร์รัปชันรุนแรงขึ้น ประเทศนั้นก็ต้องเผชิญกับปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้ที่รุนแรงขึ้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ กรณีของประเทศเฮติ แองโกลา และเคนยา เป็นตัวอย่างที่ทำให้เห็นว่า เมื่อปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศมีความรุนแรง ปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้ก็มีความรุนแรงด้วยเช่นกัน โดยจะเห็นได้ว่าประเทศเฮติ แองโกลา และเคนยา ล้วนมีคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันที่ต่ำมาก ในขณะที่มีค่าดัชนีจีดีพีที่สูงมาก ทั้งนี้ ดัชนีจีดีพีของประเทศเฮติและแองโกลามีค่าประมาณ 60 และดัชนีจีดีพีของประเทศเคนยามีค่าประมาณ 50 ซึ่งถือว่ามีค่าสูงมากในระดับโลก

การคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศไทย

ข้อมูลเกี่ยวกับการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประเทศไทยแสดงดังปรากฏในตารางที่ 5 ทั้งนี้พบว่าประเทศไทยมีคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันติดลบในทุกปีที่มีการศึกษา ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภาครัฐของประเทศไทยมีประสิทธิภาพในการควบคุมการคอร์รัปชันในระดับที่ค่อนข้างต่ำตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ทั้งนี้ ปีที่ประเทศไทยสามารถควบคุมการคอร์รัปชันได้ดีที่สุดคือปี พ.ศ.2541 ซึ่งมีคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันเท่ากับ -0.005 นอกจากนั้นยังมีปี พ.ศ.2543 และ 2547 ที่ประเทศไทยมีการควบคุมการคอร์รัปชันได้ดีกว่าปีอื่นๆ โดยมีคะแนนเท่ากับ

รูป ๑ ความสัมพันธ์ระหว่างการคอร์ปชั่นและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศตัวอย่างจำนวน 12 ประเทศ

-0.129 และ -0.142 ตามลำดับ แต่ในปี พ.ศ.2549 2550 และ 2552 ประเทศ มีปัญหาการคอร์รัปชันสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยพบว่า ในทั้ง 3 ปีดังกล่าว ประเทศไทยมีคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันต่ำกว่า -0.3 ทั้งสิ้น ทั้งนี้ ในปี พ.ศ.2550 ประเทศไทยมีปัญหาการคอร์รัปชันที่สูงที่สุด เนื่องจากมีคะแนน การคอร์รัปชันเพียง -0.377 อย่างไรก็ตาม แม้จะพบว่าประเทศไทยมีค่าเปอร์ เซนต์ไทม์ของคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันเกินกว่าเปอร์เซ็นต์ไทม์ ที่ 50 ใน 3 ปี ได้แก่ ปี พ.ศ.2541 2543 และ 2547 ซึ่งหมายถึงการที่มีคะแนน การควบคุมการคอร์รัปชันสูงเกินกว่าค่ามัธยฐานของทั้งโลก แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ที่จะสรุปได้ว่าประเทศไทยมีการควบคุมการคอร์รัปชันที่ดี เนื่องจาก ประเทศไทยยังมีคะแนนการควบคุมการคอร์รัปชันติดลบในทุกปีที่ทำ การศึกษา ลักษณะดังกล่าวบ่งบอกเป็นนัยว่าภาครัฐของประเทศไทยจำเป็นต้องจริงจังในการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานและกำจัดการคอร์รัปชัน ให้มากกว่าที่เป็นอยู่

เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่เกี่ยวข้องกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของ ประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยมีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ค่อนข้าง สูงเช่นเดียวกัน เห็นได้จากการที่ดัชนีจีดีพีของประเทศไทยตลอดช่วงเวลา ที่ทำการศึกษามีค่าอยู่ระหว่าง 0.485 และ 0.522 ซึ่งถือได้ว่ามีค่าค่อนข้าง สูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศรายได้ปานกลางที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำ ทางรายได้ต่ำที่สุด 10 อันดับแรก ดังตาราง 3 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจาก อัตราส่วนรายได้ของกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่รวยที่สุดต่อกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่จนที่สุด พบว่า กลุ่มคนร้อยละ 20 ที่รวยที่สุดมีรายได้มากกว่า 10 เท่าของ กลุ่มคนร้อยละ 20 ที่จนที่สุด โดยอัตราส่วนรายได้ของกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่รวยที่สุดต่อกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่จนที่สุดมีค่าอยู่ระหว่าง 11.31 และ 14.55 ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศไทย ยังคงอยู่ในระดับที่ค่อนข้างรุนแรง และภาครัฐมีความจำเป็นต้องหาหนทาง แก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่องมากกว่าที่เป็นอยู่

ตาราง 5 การคอร์รัปชันต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศไทย

ตัวแปร	2539	2541	2543	2545	2547	2549	2550	2552
คะแนนการควบคุมการคอร์รัปชัน	-0.208	-0.005	-0.129	-0.279	-0.142	-0.335	-0.377	-0.310
เปอร์เซ็นต์ไทล์	49.76	60.00	55.61	47.32	52.20	44.39	43.20	47.85
ดัชนีจีพี	0.513	0.507	0.522	0.507	0.493	0.511	0.497	0.485
สัดส่วนรายได้ของร้อยละ 20 ที่จนที่สุด	4.18	4.3	3.95	4.23	4.54	4.03	4.41	4.79
สัดส่วนรายได้ของร้อยละ 20 ที่รวยที่สุด	56.53	56.13	57.45	55.91	54.86	56.11	54.93	54.19
อัตราส่วนรายได้ร้อยละ 20 ที่รวยที่สุด/ที่จนที่สุด	13.52	13.06	14.55	13.23	12.1	13.92	12.47	11.31

ที่มา: ข้อมูลการคอร์รัปชันได้มาจาก Kaufmann et al. (2010) และข้อมูลความเหลื่อมล้ำทางรายได้ได้มาจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553)

จากการทบทวนงานวิจัยของ ศุภเจตน์ จันทรหัสสัน (2552) พบว่า สาเหตุของความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศไทยมีอยู่หลายประการ ประการแรกมาจากนโยบายการพัฒนาที่ไม่สมดุลของภาครัฐที่เน้นพัฒนาเมืองมากกว่าชนบทและเน้นพัฒนาภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตรกรรม ส่งผลให้แรงงานมีทักษะกระจุกตัวในภาคอุตสาหกรรมในเขตเมืองซึ่งมีรายได้มากกว่า ในขณะที่แรงงานไร้ทักษะยังคงประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมในเขตชนบทซึ่งมีรายได้ต่ำ ส่วนแรงงานไร้ทักษะที่ออกจากภาคเกษตรกรรมในชนบทก็ไม่สามารถหางานได้หรือต้องมาเป็นแรงงานระดับล่างในภาคอุตสาหกรรมในเขตเมืองซึ่งมีรายได้ต่ำ ประการที่สองมาจากการเพิ่มขึ้นของระดับการค้าระหว่างประเทศ โดยทำให้สินค้าของประเทศเป็นที่ต้องการมากขึ้น ผลที่ตามมาคือประเทศต้องเพิ่มกำลังการผลิตและมีการจ้างแรงงานเพิ่ม ทำให้แรงงานมีรายได้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม รายได้ของแรงงานมีทักษะจะเพิ่มขึ้นมากกว่าและเร็วกว่ารายได้ของแรงงานไร้ทักษะ สาเหตุดังกล่าวทำให้ความแตกต่างของรายได้เฉลี่ยระหว่างภาคการผลิตมีมากขึ้น

ประการที่สามมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เนื่องจากเทคโนโลยีที่ทันสมัยมักถูกพัฒนาเพื่อใช้ร่วมกับแรงงานมีทักษะซึ่งส่วนใหญ่ยังมีรายได้ที่สูงอยู่แล้ว ซึ่งเรียกว่า “ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ลำเอียง” (Biased Technological Progress) ดังนั้น การที่เทคโนโลยีที่ทันสมัยไปกระจุกตัวอยู่ที่แรงงานมีทักษะดังกล่าว ทำให้แรงงานมีทักษะ มีผลิตภาพและรายได้สูงยิ่งขึ้นไปอีก ทำให้ความเหลื่อมล้ำของรายได้ของแรงงานระหว่างภาคการผลิตมีมากขึ้นไปอีก และประการสุดท้ายมาจากโครงสร้างภาษีและสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่เอื้อประโยชน์กับกลุ่มคนที่มีรายได้สูง เนื่องจากโครงสร้างภาษีส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นภาษีทางอ้อมซึ่งเป็นภาษีฐานการบริโภคซึ่งเก็บในอัตราคงที่ ทำให้กลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำต้องรับภาระภาษีมากกว่ากลุ่มคนที่มีรายได้สูง อีกทั้ง แม้การเก็บภาษีเงินได้ของประเทศจะเป็นอัตราก้าวหน้าซึ่งเก็บกลุ่มที่มีรายได้สูงในอัตราที่สูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ

แต่ภาครัฐก็ได้ออกนโยบายให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีหลายประการ ซึ่งผู้ได้รับประโยชน์คือกลุ่มคนที่มีรายได้สูงเท่านั้น ทำให้การเก็บภาษีเงินได้ในอัตราก้าวหน้าไม่สามารถลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ในประเทศได้เท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ จะเห็นว่าประเทศไทยยังมีปัญหาการควบคุมการคอร์รัปชันรวมทั้งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในระดับที่ค่อนข้างสูงลักษณะดังกล่าวสะท้อนความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างปัจจัยทั้งสอง กล่าวคือ การคอร์รัปชันในระดับสูงจะทำให้ประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูงนั่นเอง ทั้งนี้ แม้ว่าในข้อเท็จจริงแล้วจะมีปัจจัยอีกหลายประการที่เป็นตัวกำหนดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ แต่ก็ไม้อาจปฏิเสธผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ได้ดังหลักฐานทางสถิติที่แสดงข้างต้น

บทสรุป

ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ถือเป็นปัญหาที่สำคัญเนื่องจากเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมตามมาหลายอีกหลายประการ อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้โดยง่ายเนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศมักไม่เกื้อหนุนต่อการแก้ปัญหาดังกล่าวซึ่งหนึ่งในปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ก็คือ ปัญหาการคอร์รัปชัน ทั้งนี้ ประเทศที่มีการคอร์รัปชันสูงมักมีแนวโน้มที่มีผู้อ่านาจในประเทศใช้อ่านาจของภาครัฐเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่ภาคเอกชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจตกอยู่กับภาคเอกชนซึ่งส่วนใหญ่มักมีความมั่งคั่งในระดับสูง ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งมักเป็นผู้มีรายได้น้อยไม่ได้ประโยชน์แต่อย่างใด ลักษณะดังกล่าวทำให้ประเทศที่มีการคอร์รัปชันสูงมักมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูงตามไปด้วย

หนึ่งในประเทศที่กำลังเผชิญปัญหาดังกล่าวก็คือ ประเทศไทย ปัญหาการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในระดับที่ค่อนข้างสูงที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาทั้งสองประการดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่ รวมทั้ง ต้องอาศัยเวลายาวนานเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความจริงจังและความต่อเนื่องของภาครัฐ หรืออีกนัยหนึ่งคือ ธรรมชาติของภาครัฐ นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น. (2552). ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของรายได้ในประเทศไทย. *วารสารประชากรศาสตร์*, 25(2), 69 – 88.
- Chansam, S. (2009). Poverty and Income Inequality in Thailand. *Journal of Demography*, 25(2), 69 – 88. (in Thai).
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2546). สถานการณ์ความยากจนในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2552, สืบค้นจาก <http://www.tdri.or.th/poverty/report1.htm>.
- Thailand Development Research Institute. (2003). **The Situation Regarding Poverty in Thailand**. Retrieved August 31, 2009, from <http://www.tdri.or.th/poverty/report1.htm>. (in Thai).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). ความยากจนและการกระจายรายได้. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2554, สืบค้นจาก http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatSubDefault_Final.aspx?catid=7.
- Office of National Economic and Social Development Board. (2010). **Poverty and Income Inequality**. Retrieved December 12, 2011, from http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatSubDefault_Final.aspx?catid=7. (in Thai).

- อดิษฐ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2550). โลกาภิวัตน์ การกระจายรายได้ และการจัดความยากจน. เอกสารการสัมมนาวิชาการเรื่องจะแก้ปัญหาความยากจนได้อย่างไร: แข่งขัน แจกจ่าย หรือสวัสดิการ, กรุงเทพฯ, วันที่ 10 – 11 พฤศจิกายน 2550.
- Israngura, A. (2007). Globalization. Income Distribution and Poverty Eradication. **Paper Presented at the 2007 Annual Seminar “How to Solve Poverty Problem: Competition, Distribution or Welfare**, Bangkok, November 10 – 11, 2007. (in Thai).
- Akram, Z., S. Wajid, T. Mahmood and S. Sarwar. (2011). Impact of Poor Governance and Income Inequality of Poverty in Pakistan. **Far East Journal of Psychology and Business**, 4(3), 43 – 55.
- Cuhna, F. and J.J. Heckman. (2007). The Evolution of Inequality, Heterogeneity and Uncertainty in Labor Earnings in the U.S. Economy. **National Bureau of Economic Research**, Working Paper Number 13526.
- Dincer, O.C. and B. Gunalp. (2008). **Corruption, Income Inequality, and Poverty in the United States**. Milan: Fondazione Eni Enrico Mattei, Nota Di Lavoro 54. 2008.
- Gupta, S., H. Davoodi and R. Alonso-Terme. (1998). **Does Corruption Affect Inequality and Poverty**. Washington D.C.: International Monetary Fund, Working Paper Number WP 98/76.
- Gyimah-Brempong, K. (2002). Corruption, Economic Growth, and Income Inequality in Africa. **Economics of Governance**, 2003(3), 183 – 209.
- IMF (International Monetary Fund). (2000). **Transition Economies: An IMF Perspective on Progress and Prospects**. Retrieved December 17, 2011, from <http://www.imf.org/external/np/exr/>

ib/2000/110300.htm.

Kaufmann, D., A. Kraay and M. Mastruzzi. (2010). **The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.**

World Bank Policy Research Working Paper No. 5430.

Li, H., L.C., Xu and H. Zou. (2000). Corruption, Income Distribution, and Growth. **Economics and Politics**, 12(2), 155 – 181.

Mehrara, M., B.A. Firouzjaee and A. Gholami. (2011). The Corruption and Income Distribution in OPEC and OECD Countries: A Comparative Study. **International Journal of Economics and Research**, 2(6), 51 – 61.

Morival, E. (2011). **Income Inequality and Ethnicity: An International View Evidence from Tax Statistics and Household Surveys 1993 – 2008**, Dissertation, Master of Economic Analysis and Policy, Paris School of Economics, 2011.

Nafziger, E.W. (2006). **Development Economics.** (4thed.). New York: Cambridge University Press, 2006.

Robinson, B.B. (2002). **Income Inequality and Ethnicity: An International View.** Paper Presented at the Second Inequality and Pro-Poor Growth Spring Conference, Washington D.C., June 9 – 10, 2002.

UNDP (United Nations Development Program). (2011). **Human Development Report 2011.** Retrieved December 17, 2011, from http://www.beta.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/hdr/human_developmentreport2011.html.

Whalley, J. and X. Yue. (2006). **Rural Income Volatility and Inequality in China.** National Bureau of Economic Research, Working Paper. No. 12779.

- Wheeler, C.H. and E.A. La Jeunesse. (2006). **Trends in the Distributions of Income and Human Capital within Metropolitan Areas: 1980 – 2000**. The Federal Reserve Bank of St. Louis Working Paper Series.
- Wheeler, C.H. and E.A. La Jeunesse. (2007). **Neighborhood Income Inequality**. The Federal Reserve Bank of St. Louis Working Paper Series.
- World Bank. (2011). **World Development Indicators (WDI) & Global Development Finance (GDF)**. Retrieved December 17, 2011, from <http://databank.worldbank.org/ddp/home.do>.

